

Cel projektu

Głównym celem projektu jest sformułowanie kompleksowej propozycji zmian w prawie umów – regulacji umów sprzedaży, która przyczyni się do poprawy poziomu ochrony środowiska.

Cele pośrednie obejmują: określenie możliwości wprowadzenia do prawa umów kryterium ekonomicznej efektywności i opracowanie metod oceny alternatywnych rozwiązań prawnych. Pozwoli to na opracowanie modelu umożliwiającego pogodzenie podstawowych wartości współczesnego prawa zobowiązań i postulatu zrównoważonego rozwoju.

Powody, dla których podjęta została ta tematyka badawcza

Problemy stojące przed władzą ustawodawczą (zarówno na szczeblu krajowym, jak i ponadnarodowym) a związane z pilną potrzebą wdrożenia wysokich standardów ochrony środowiska nie mogą zostać skutecznie rozwiązane jedynie przez zmiany na gruncie prawa administracyjnego i karnego. Kwestie dotyczące niepohamowanego zużycia zasobów i nadmiernej produkcji odpadów mogą i powinny zostać również wzięte pod uwagę podczas wprowadzania zmian w prawie prywatnym. Jednakże obecnie nie ma inicjatyw lub badań mających na celu kompleksową przebudowę aksjologii prawa umów i poszczególnych jego instytucji. Próby poprawy sytuacji środowiskowej poprzez ingerencje prawodawcze mają charakter sektorowy, publicznoprawny i reakcyjny. Brak natomiast, oczekiwanych społecznie, prób dostarczenia instrumentarium mogącego przyczynić się do poprawy sytuacji ekologicznej na płaszczyźnie horyzontalnej – poprzez modyfikację regulacji mającej za przedmiot relacje kontraktowe pomiędzy podmiotami prywatnymi.

Właśnie prawo umów, które wpływa na kształt zawieranych masowo transakcji, wydaje się być najlepszym mechanizmem wdrażania nowych wartości, takich jak efektywność ekologiczna. Jedną z podstawowych części prawa umów jest regulacja umów sprzedaży - której założenia wpływają na cały system prawa umów (normy dotyczące umowy sprzedaży stanowią punkt odniesienia podczas regulacji innych rodzajów umów, tym samym wpływając na rozwiązania przyjmowane w ramach całego systemu prawnego).

Opis badań i spodziewane efekty realizacji projektu

Projekt złożony jest z trzech części. Wstępnym celem badań jest weryfikacja ekologicznej efektywności nowej regulacji konsumenckiej: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/771 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów, która ujednolici regulację dotyczącą rękojmi w ramach Unii Europejskiej. Pomimo wysokiej świadomości ekologicznej w UE mechanizmy ochrony konsumentów zaproponowane w dyrektywie generują znaczne koszty środowiskowe. Jest to spowodowane kilkoma grupami czynników o charakterze ogólnym i szczegółowym. Punktem wyjścia analizy jest zatem ocena efektywności ekologicznej celu, zakresu i metody regulacji wybranej przez prawodawcę UE w dyrektywie 2019/771. Kształt dyrektywy świadczy o tym, że ma ona raczej wspierać wzrost gospodarczy niż promować zrównoważony rozwój - okazuje się niedostosowana w przypadku nowych modeli biznesowych, które mogłyby przyczynić się do wspierania zrównoważonego rozwoju (platformy typu *sharing economy*, *circular economy*, ułatwiające np. wspólne korzystanie z rzeczy lub odsprzedaż produktów używanych). Kolejną kwestią są niewłaściwie ustrukturyzowane mechanizmy ochrony konsumenta. Ich nieadekwatność do realizacji celów związanych z ochroną środowiska staje się szczególnie widoczna na dwóch etapach: podczas wykładni umowy na etapie oceny zgodności towaru z umową oraz przy ustalaniu praw przysługujących konsumentowi w przypadku stwierdzenia niezgodności produktu z umową. Między innymi nie uwzględniono możliwości zastosowania kryterium efektywności ekologicznej przy interpretacji pojęcia wady. Powoduje to znaczne trudności. Czy wystarczy, że towar nie jest ekologicznie efektywny by stwierdzić, że jest wadliwy? Czy produkt, który nie ma niektórych funkcji, jest wadliwy, jeśli brak tychże funkcji zwiększa efektywność ekologiczną produktu (np. blender, w którym tryb turbo nie działa, jest bardziej ekologiczny niż produkt posiadający wszystkie funkcje, jeśli włączenie tego trybu powodowałoby nieproporcjonalne zużycie energii)?

Podczas drugiego etapu badań analizie zostanie poddana możliwość wdrożenia postulatów związanych z ochroną środowiska do prawa umów. Najbardziej problematyczną kwestią okazuje się napięcie między podstawowymi założeniami aksjologicznymi prawa umów i prawa konsumenckiego a wartościami ekologicznymi, które utrudnia uwzględnienie kwestii środowiskowych podczas projektowania środków ochrony autonomii jednostki. Tradycyjnie stosowana ekonomiczna analiza prawa może być uzupełniona lub nawet zastąpiona podejściem ekologicznym - prawem i analizą ekologii.

Na koniec opracowany zostanie projekt ekologicznie efektywnego prawa umów.